

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, soudkyně Mgr. Lenky Bahýřové a soudce JUDr. Jakuba Camrdu v právní věci žalobce: **Z. P.** zast. Alexandrem Šoljakem, advokátem, sídlem U Soudu 363/10, Liberec, proti žalovanému: **Úřad práce České republiky**, Krajská pobočka v Liberci, sídlem Dr. Milady Horákové 580/7, Liberec, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci, ze dne 10. 12. 2019, č. j. 59 A 86/2019 - 31,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- III.** Ustanovenému advokátovi JUDr. Alexandru Šoljakovi **s e u r č u j e** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 3146 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení a jeho předcházející průběh

[1] Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci v záhlaví označeným usnesením (dále též jen „napadené usnesení“) odmítl jako nepřipustnou žalobu žalobce, kterou vyhodnotil jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Žalobce požadoval ochranu před postupem žalovaného, který nevyhověl jeho žádosti o poskytnutí informací – kopií veškerých záznamů, které obsahují jeho osobní údaje, včetně doprovodných informací, a to u žalovaným vedených správních spisů sp. zn. 1346-18-LB, sp. zn. UP/1999962/2017/HN, sp. zn. UP/234932/2015/HN, sp. zn. SZ/342634/2012/HMN a sp. zn. SZ/342497/2012/HMN.

[2] Krajský soud v napadeném usnesení dospěl k závěru, že napadený postup žalovaného byl proveden v rámci řízení (ve věcech dávky státní sociální podpory a dávek hmotné nouze), jichž žalobce je či byl účastníkem, a proto se proti takovému postupu nelze bránit samostatnou žalobou proti nezákonnému zásahu podle § 82 a násl. s. ř. s., neboť žalobce má k dispozici jiné prostředky ochrany (žalobu proti konečnému rozhodnutí, event. uplatnění práva dle § 38 zákona

č. 500/2004 Sb., správní řád, a následný soudní přezkum rozhodnutí o odepření práva nahlížet do spisu).

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) v kasační stížnosti navrhl, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení. V kasační stížnosti uplatnil stížní důvody, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Podle stěžovatele krajský soud pochybil již tím, že ve věci nenařídil ústní jednání. Věcí samou je dle žaloby neposkytnutí informací. Nenařazení ústního jednání podle stěžovatele zakládá kasační důvod spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem.

[5] Stěžovatel uvedl, že informace, o které v režimu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále též jen „informační zákon“), žádal, nebyly při nahlížení do spisů týkajících se jednotlivých správních řízení součástí těchto spisů, resp. nebyly předloženy všechny listiny, které obsahují osobní data stěžovatele. V posuzovaném případě tak nelze vyjít z judikatury týkající se poskytování a získávání informací v řízeních, ve kterých je žadatel o informace jejich účastníkem. Krajský soud žalobu nesprávně posoudil tak, že je podána v rámci řízení o dávkách hmotné nouze. V tomto případě se však jedná o zcela samostatnou žalobu, podanou z důvodu neposkytnutí požadovaných informací dle informačního zákona.

[6] Krajský soud přehlédl, že žalovaný byl žádán, aby rozhodl o povinnosti žalovaného poskytnout též další, ke konkrétním spisům nezařazené informace. Tedy informace, které se nejspíš přímo týkají některého ze správních řízení, ale nejsou součástí žádného správního spisu. Krajský soud v napadeném rozsudku citoval rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2011, č. j. 1 Aps 1/2011 – 101. Přehlédl ale, že přístupu k žádaným informacím, které žalovaný nezařadil do správních spisů a zřejmě proto je odmítl vydat, není možné domáhat se jinak než podle informačního zákona, nikoli ve správních řízeních týkajících se dávek hmotné nouze. Nejedná se ani o informace, na které by se Úřad práce odvolával ve svých rozhodnutích. Dle stěžovatele je tak podstatný rozdíl v tom, že se v tomto případě nejedná o neochotu předat kopie ze spisů, ale o neochotu sdělit a předat kopie informací, které z logiky věci existují (nebo existovaly), ale nejsou do spisů zařazeny. Podaná žaloba neměla za cíl řešit odepření práva na spravedlivý proces, ale odepření poskytnutí informací dle informačního zákona.

[7] Podle stěžovatele nelze dospět k závěru, že ve správních řízeních vedených žalovaným nebo následně v soudních řízeních proti rozhodnutím žalovaného by bylo možno se domáhat informací, které nebudou součástí spisu jako podklady pro vydání rozhodnutí žalovaného. Z tohoto důvodu nemá stěžovatel proti neposkytnutí požadovaných informací (dokumentů), případně doprovodných informací s osobními údaji stěžovatele a informací v držení žalovaného k dispozici jiné právní prostředky ochrany než ty, které nyní aplikuje.

III. Vyjádření žalovaného a replika stěžovatele

[8] Žalovaný ve vyjádření kasační stížnosti uvedl, že se stížností kategoricky nesouhlasí a odmítá tvrzení stěžovatele, dle kterých mu mělo být k jeho výzvám odepíráno poskytnutí podkladů ze správních spisů, popř. správních spisů jako celků (tj. těch, které se stěžovatele týkají). Žalovaný trvá na tom, že stěžovateli v případech, kdy skutečně vznesl žádost, byly příslušné požadované podklady v požadovaném rozsahu poskytnuty. Žalovaný stěžovateli nikdy neupíral jeho právo nahlížet do spisů, činit si výpisy z těchto spisů či právo na to, aby správní orgán

pokračování

pořídil kopie spisu nebo jeho částí podle § 38 správního řádu. Žalovaný v řadě případů poskytl stěžovateli podklady ze správních spisů v elektronické podobě, které mu byly zasílány do datové schránky, a s přihlédnutím k proklamované tíživější sociální situaci tak činil bezúplatně. Neposkytnutí požadovaných podkladů stěžovatel pouze tvrdí, z obsahu dotčených spisů je dle žalovaného zcela zřejmé, že správní orgán reagoval na žádosti stěžovatele a průběžně mu požadované podklady poskytoval.

[9] Žalovaný má rovněž za to, že žaloba ve věci necílila na komunikaci mezi stěžovatelem a žalovaným v režimu informačního zákona. Pokud kdy žalovaný se stěžovatelem komunikoval v režimu informačního zákona, dělo se tak vždy v mezích a rozsahu podané žádosti. Jako naprosto lichou odmítá žalovaný představu stěžovatele, že o něm žalovaný vede jakýsi spisový materiál oddělený od správních spisů, jimiž je řešena sociální potřebnost stěžovatele. Žalovaný nevede o stěžovateli žádné informace, které by nebyly zařazeny ke konkrétním spisům. Žalovaný může těžko prokazovat neexistenci materie, která nikdy neexistovala. Záměr stěžovatele, že šlo vlastně celou dobu o poskytování informací v režimu informačního zákona, stěžovatel vyjevil až v kasační stížnosti.

[10] Stěžovatel v replice k vyjádření žalovaného trval na nesprávnosti tvrzení žalovaného, že stěžovateli byly k jeho žádosti příslušné podklady v požadovaném rozsahu poskytnuty. To demonstroval na skutečnosti, že žalovaný k výzvě ze dne 1. 2. 2018, č. j. 12683/2018/LIB, neuvedl podklad, z něhož je mu známo, že proběhlo dědické řízení. Toto dědické řízení se týkalo stěžovatele a informace o něm proto nutně musí obsahovat stěžovatelovy osobní údaje. Tento podklad není zařazen do předložených správních spisů, a proto má stěžovatel za to, že k jeho osobě je paralelně vedena další dokumentace. Stěžovatel dodal, že v žádostech o informace byl vždy uveden odkaz na informační zákon.

IV. Posouzení kasační stížnosti

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[12] Nejvyšší správní soud připomíná, že pokud byl žalobní návrh odmítnut, z povahy věci lze uplatňovat pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, č. 625/2005 Sb. NSS). Nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. může obecně spočívat v nesprávném posouzení právní otázky soudem (např. aplikuje-li soud výluku ze soudního přezkumu, která na věc nedopadá), nebo v nepřezkoumatelnosti pro nesrozumitelnost či nedostatek důvodů, zejména skutkových (např. odmítne-li soud podání pro opožděnost, ačkoliv rozhodné skutečnosti nezjistil), popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek, že došlo k odmítnutí návrhu a tím i odmítnutí soudní ochrany, ač pro takový postup nebyly splněny podmínky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2016, č. j. 6 As 2/2015 - 128).

[13] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že se domáhal poskytnutí informací, které dle jeho tvrzení nejsou součástí správních spisů vedených žalovaným ve věcech stěžovatele, a že tak činil cestou informačního zákona. K této námitce je nutno uvést, že stěžovatel (zastoupený

advokátem) nepodřadil svoji žalobu pod konkrétní žalobní typ, krajský soud ji proto dle jejího obsahu vyhodnotil jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem ve smyslu § 82 a násl. s. ř. s., neboť zásah do svých práv žalobce spatřoval v neposkytnutí požadovaných podkladů a dalších dokumentů (záznamů a dalších informací) obsahujících osobní údaje stěžovatele, které stěžovatel od žalovaného požadoval. O tomto vyhodnocení krajský soud stěžovatele uvědomil usnesením ze dne 4. 10. 2019, č. j. 59 A 26/2019 – 23, jímž jej zároveň vyzval k odstranění rozporu v označení žalovaného (stěžovatel jako žalovaného označil Ministerstvo práce a sociálních věcí, ale nezákonnost spatřoval v postupu Úřadu práce ČR). Stěžovatel takového vyhodnocení zjevně akceptoval.

[14] Je pravdou, že stěžovatel v žalobě poukazoval na svoji předcházející žádost o informace ze dne 23. 7. 2018 a navazující komunikaci s žalovaným [k žalobě přiložil mj. žádost o poskytnutí informací týkajících se osoby stěžovatele ze dne 21. 7. 2018, dále výzvu žalovaného ze dne 27. 7. 2018 podle § 14 odst. 5 písm. b) informačního zákona, doplnění žádosti o poskytnutí informace ze dne 27. 7. 2018, sdělení žalovaného ze dne 8. 8. 2018, podání stěžovatele ze dne 13. 8. 2018, jímž stěžovatel namítal, že neobdržel požadované informace, reakci žalovaného ze dne 15. 8. 2018, stížnost stěžovatele na nevyřízení žádosti o informace ze dne 23. 8. 2018, podání stěžovatele ze dne 27. 8. 2018, v němž uváděl, že obdržel jen částečné informace, sdělení informací ze strany žalovaného ze dne 29. 8. 2018 a 10. 10. 2018]. Návrh výroku rozsudku (petit žaloby) však limitoval na konkrétní správní spisy, pokud se domáhal stanovení povinnosti žalovanému „předat žalobci kopie veškerých záznamů, které obsahují osobní údaje žalobce, včetně doprovodných informací, které o něm Úřad vede, a to u těchto spisů: sp. zn. 1348-18-LB, sp. zn. UP/199962/2017/HN, sp. zn. UP/234932/2015/HN, sp. zn. 342634/2012/HMN, sp. zn. SZ/342497/2012/HMN“⁴⁴. Z citovaného petitu, který korespondoval s obsahem žaloby, tak nelze dovozovat, že by se stěžovatel domáhal jiných informací o své osobě než těch, jež jsou vedeny v rámci řízení ve věcech žalobce (řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi a státní sociální podpory), a jež jsou nebo by měly být obsaženy v uvedených správních spisech.

[15] Soud je žalobním návrhem vázán. Bylo zcela v dispozici stěžovatele, jaké jednání žalovaného považoval za nezákonné, včetně vymezení rozsahu takového jednání. Soud nebyl oprávněn za stěžovatele domýšlet či zkoumat, zda jeho žádost o poskytnutí informací, kterou žalovanému předtím adresoval, odpovídá rozsahu žaloby či nikoli. Pokud tedy stěžovatel do rozhodnutí krajského soudu ve věci podané žaloby zůstal na svých žalobních tvrzeních a žalobním návrhu, krajskému soudu nelze vyčítat, že se nezabýval neposkytnutím informací údajně obsažených mimo konkrétně vymezené správní spisy.

[16] I kdyby však krajský soud (nad rámec žalobního návrhu) zaměřil svoji pozornost na zákonnost postupu žalovaného podle informačního zákona, neboť jak stěžovatel uváděl v žalobě, nebyla řádně vyřízena jeho stížnost ze dne 23. 8. 2018 na postup proti tomu, jak byla vyřízena jeho žádost o informace (byť ji stěžovatel v žalobě vymezil jako stížnost podle § 175 správního řádu), a vzal by v úvahu též možnost stěžovatele domáhat se žalobou na ochranu proti nečinnosti vydání rozhodnutí o žádosti o poskytnutí informací, takovou žalobu by musel odmítnout pro opožděnost. Jak vyplývá ze sjednocené rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu, marným vyčerpáním stížnosti na postup při vyřizování žádosti o informace podle § 16a odst. 1 písm. b) či c) informačního zákona, tj. nebyla-li po uplynutí zákonné lhůty poskytnuta informace nebo vydáno rozhodnutí o poskytnutí žádosti, resp. byla-li informace poskytnuta pouze částečně, aniž bylo o zbytku žádosti vydáno rozhodnutí o odmítnutí, se může jednotlivec domáhat vyřízení celého obsahu žádosti o informace. Bezvýsledným vyčerpáním prostředků ochrany proti nečinnosti (nedojde k rozhodnutí ve věci samé – odmítnutí či odložení žádosti, případně její části, či poskytnutí informace – tedy vyřízení celého obsahu žádosti) potom budou splněny podmínky pro podání žaloby dle § 79 s. ř. s. (viz usnesení rozšířeného senátu

pokračování

Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 As 18/2017 – 40). Stěžovatel žalobu podal dne 26. 9. 2019, což je více než 1 rok po dni, kdy ve věci, v níž by se takto stěžovatel domáhal ochrany, mělo být vydáno rozhodnutí (§ 80 odst. 1 s. ř. s.), v posuzované věci tedy rozhodnutí o žádosti o informace (rozhodnutí o odmítnutí žádosti), pokud stěžovatel poskytnuté informace považoval za nedostatečné. Lhůtu pro vydání rozhodnutí [15 dnů ode dne doplnění žádosti na výzvu žalovaného, doručeného žalovanému dne 28. 7. 2018, viz § 14 odst. 5 písm. d) informačního zákona] by tak bylo nutno stanovit na den 12. 8. 2018. Lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nečinnosti ve vztahu k žádosti stěžovatele o informace ze dne 21. 7. 2018 tedy uplynula dne 12. 8. 2019 a žaloba podaná až dne 26. 9. 2019 by musela být odmítnuta jako opožděná.

[17] Námitky stěžovatele, jež byly směřovány proti napadenému usnesení z hlediska rozsahu soudního přezkumu, Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů posoudil jako nedůvodné. Pokud totiž stěžovatel v kasační stížnosti uváděl, že se jednalo o zcela samostatnou žalobu týkající se neposkytnutí informací, kterou měl soud posoudit bez ohledu na řízení o dávkách hmotné nouze, jichž byl stěžovatel účastníkem, takový záměr stěžovatele z obsahu žaloby nevyplýval. Stěžovatel v žalobě nepožadoval poskytnutí informací o své osobě údajně obsažených mimo jím vymezené správní spisy, resp. vedená správní řízení. Pokud tedy krajský soud žalobu stěžovatele odmítl s tím, že stěžovatel měl k dispozici jiné prostředky ochrany svých práv, k čemuž odkázal na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu (zejména rozsudek ze dne 28. 8. 2019, č. j. 1 Ads 392/2018 - 22, a v něm odkazovaná rozhodnutí k odepření práva nahlížet do spisu), takový postup lze aprobovat jako zákonný. Jakkoli lze tedy obecně stěžovateli přisvědčit, že pokud požaduje informace, které nejsou (a nemají být) obsaženy ve správních spisech vedených v řízení, jichž byl účastníkem, takové informace nemůže získat využitím či vymáháním svého práva nahlédnout do těchto spisů, soud je povinen vycházet z žaloby, resp. rozhodovat o žalobním návrhu. Požadavek na poskytnutí informací, na něž stěžovatel výslovně poukázal až v kasační stížnosti, však v žalobě obsažen nebyl. Zamýšlel-li pak stěžovatel „řešit“ odepření informací dle informačního zákona, měl tak učinit po vyčerpání stížnosti podle § 16a informačního zákona včasnou žalobou na ochranu proti nečinnosti žalovaného.

[18] K námitce stěžovatele, že v řízení před krajským soudem nebylo konáno ústní jednání, Nejvyšší správní soud uvádí, že jednání se nařizuje pouze k projednání věci samé. Rozhodl-li soud z procesních důvodů o odmítnutí návrhu, takové rozhodnutí se věci samé netýká (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, č. j. 2 Afs 86/2005 – 55), a proto krajský soud nepochybil, pokud jednání ve věci nenařídil.

V. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[20] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a proto právo na náhradu nákladů tohoto řízení nemá. Procesně úspěšnému žalovanému pak nevznikly v řízení náklady přesahující rámec nákladů jeho běžné úřední činnosti, a proto mu náhrada nákladů řízení přiznána nebyla.

[21] Stěžovateli byl v řízení o žalobě krajským soudem ustanoven advokát (usnesení ze dne 23. 7. 2019, č. j. Na 5 /2018 – 112). Taktó ustanovený advokát je oprávněn zastupovat stěžovatele také v řízení o kasační stížnosti (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Odměnu za zastupování a hotové výdaje platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Podle § 7 a § 9 odst. 2 vyhlášky

č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu, náleží advokátu odměna za 2 úkony právní služby (podání kasační stížnosti, replika) ve výši 2 x 1000 Kč (jednalo se o věc v oblasti sociálního zabezpečení), a podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč. Dále soud do přiznané odměny zahrnul částku 546 Kč v souladu s § 57 odst. 2 s. ř. s., neboť ustanovený advokát je plátcem DPH. Celková odměna ve výši 3146 Kč bude ustanovenému advokátovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. prosince 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu